

PROGRAMACIÓ GENERAL ANUAL O PLA DOCENT

NIVELL	Primer	ETAPA	BATX	CURS	2025-2026
ÀMBIT	Humanitats i ciències socials				
ÀREA/MATÈRIA	Filosofia				
DEPARTAMENT O EQUIP DE NIVELL	Humanitats i ciències socials				
PROFESSOR/MESTRE	Olga Carbonell Pardo				

1. OBJECTIUS GENERALS

La matèria de Filosofia té, en primer lloc, la finalitat d'oferir un marc conceptual i metodològic per a l'anàlisi de les inquietuds essencials i existencials de l'alumnat, en què pugui abordar personalment les grans preguntes i propostes filosòfiques i emprendre una reflexió crítica sobre el sentit i el valor dels diferents sabers, activitats i experiències que configuren el seu entorn vital i formatiu. En segon lloc, l'educació filosòfica resulta imprescindible per a l'articulació d'una societat democràtica al voltant de principis, valors i pràctiques ètiques, polítiques i cíviques la legitimitat i l'eficàcia de les quals requereix la deliberació dialògica, la convicció racional i l'autonomia de judici dels ciutadans. La filosofia, finalment, també és una reflexió crítica sobre els sentiments i les emocions, presents en tots els àmbits, des de l'estètica fins a la teorètica.

2. COMPETÈNCIES CLAU I COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

Competències clau

C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Competència en comunicació lingüística	Competència plurilingüe	Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria	Competència digital	Competència personal, social i d'aprendre a aprendre	Competència ciutadana	Competència emprenedora	Competència en consciència i expressió culturals
X	X		X	X	X		X

Competències específiques

Competència 1 Avaluar i generar arguments a partir de l'anàlisi formal i informal, per produir i valorar discursos orals i escrits de forma rigorosa, evitar dogmatismes, biaixos i fal·làcies i distingir els sabers que aporten certesa a l'hora de sostenir opinions i hipòtesis.

Competència 2 Interpretar, generar i comunicar qüestions filosòfiques a partir de la selecció i l'anàlisi rigorosa de fonts per produir i transmetre judicis i tesis personals i desenvolupar una actitud indagadora, autònoma, rigorosa i creativa en l'àmbit de la reflexió filosòfica.

Competència 3 Reconèixer i aplicar les normes de l'argumentació i del diàleg filosòfic, en diferents suports i activitats, per expressar-se amb rigor argumentatiu i desenvolupar el diàleg respectuós i constructiu amb els altres.

Competència 4 Reconèixer com els problemes filosòfics s'han plantejat en les diferents èpoques i les autores i els autors, i comparar-ho, a partir de l'anàlisi i la interpretació de textos i altres formes d'expressió filosòfica i cultural, per reconèixer la radicalitat i la transcendència d'aquestes qüestions i abordar-les amb el bagatge de les aportacions de la tradició filosòfica.

Competència 5 Avaluar de manera global, sistèmica i transdisciplinària problemes ètics i polítics fonamentals i d'actualitat analitzant-los filosòficament per poder tractar-los de manera creativa i prendre una posició.

Competència 6 Desenvolupar la sensibilitat i la comprensió crítica de l'art i altres manifestacions amb valor estètic a partir de les principals idees filosòfiques sobre la bellesa i la creació artística per contribuir a l'educació estètica.

3. SABERS

Amb la realització d'aquesta àrea o matèria es tractaran els continguts clau següents:

Què és l'ésser humà?

Identificació i classificació de les divisions tradicionals de la filosofia en l'abordatge de les problemàtiques humanes.

Especificitat de la filosofia en relació amb altres camps de saber per analitzar la natura i l'activitat humana.

Reconeixement de la filosofia i la pregunta filosòfica com a tret pròpiament humà. Anàlisi i valoració de l'especificitat natural i dels condicionants historicoculturals en el debat sobre la gènesi i la definició de la naturalesa humana.

Reconeixement i valoració del paper de la sensibilitat, l'emotivitat i les facultats cognitives en l'anàlisi de la identitat personal.

Anàlisi i valoració del paper de la consciència i el llenguatge en l'estructura psicosomàtica de la identitat personal.

Anàlisi i valoració del paper de l'art i la creació com a part de la naturalesa humana.

Què puc saber?

Reconeixement del valor i l'especificitat del saber filosòfic en l'anàlisi del coneixement humà en relació amb altres sabers.

Utilització i aplicació dels mètodes i de les estratègies bàsics del fer filosòfic com a selecció i anàlisi crítica de les fonts, identificació i anàlisi de problemes filosòfics, argumentació i diàleg argumentat i investigació i dissertació filosòfica.

Justificació i valoració de la filosofia en l'anàlisi dels problemes del segle XX.

Anàlisi crítica del problema del coneixement i les teories de la veritat per enfrontar-se a la desinformació i al fenomen de la postveritat.

Argumentació i raonament mitjançant l'aplicació de nocions bàsiques de lògica formal i detecció de fal·làcies i biaixos cognitius en l'anàlisi crítica i producció dels discursos.

Què he de fer?

Avaluació de situacions que plantegen problemes ètics mitjançant l'anàlisi de la dualitat entre ser i haver de ser, la deliberació moral, el diàleg ètic i la caracterització dels judicis morals.

Avaluació de situacions que plantegen problemes ètics actuals relacionats amb la cura i el medi ambient a través de les aportacions dels diferents tipus d'ètiques (ètiques de la felicitat, del deure i de la virtut) i altres aportacions de l'ètica contemporània.

Com vivim junts?

Diàleg aportant raons pertinents i relacionant-les amb les dels altres, trobant punts d'encontre, per arribar a conclusions complexes i creatives. Anàlisi crítica de les condicions socials, de gènere i culturals en la història de la filosofia.

Avaluació crítica de problemes ètics actuals en relació amb les diferents generacions dels drets humans: drets de generacions futures, drets dels col·lectius, drets digitals, mediambientals i drets dels animals.

El subjecte de drets, el cercle expansiu de l'ètica i la possibilitat d'una ètica de mínims.

Anàlisi crítica dels problemes ètics del nostre temps com ara la desigualtat, la pobresa, la guerra i altres formes de violència, la desigualtat entre homes i dones, la discriminació i els problemes mediambientals i ecosocials, per desenvolupar un posicionament ètic i argumentat.

4. SEQÜENCIACIÓ ANUAL I TEMPORALITZACIÓ

SA	Títol de la situació d'aprenentatge	Durada en hores
TRIMESTRE 1		
0	Introducció. Què és la filosofia? Etimologia, orígens i mètodes.	4
1	Una revisió del poder i la ideologia.	10
2	Com resistir a la injustícia? La justícia, la rebel·lió i la utopia.	6
TRIMESTRE 2		
4	L'art d'argumentar. Les teories de la veritat, les teories del coneixement i la lògica formal.	12
5	És la ciència neutral? Una revisió crítica des de la filosofia de la ciència	8
TRIMESTRE 3		
6	La mirada de l'altre: la moralitat, la llibertat i la convivència.	12
7	Com he d'actuar? Una revisió a les diferents respostes ètiques	10
TOTALS		62

5. CONNEXIONS AMB ALTRES ÀREES O MATÈRIES

La filosofia, com a disciplina orientada a la recerca del sentit, la reflexió crítica i la fonamentació racional del coneixement, es vincula de manera directa o indirecta amb totes les matèries del currículum. La seva presència no s'ha d'entendre només com una assignatura aïllada, sinó com un eix transversal que aporta eines conceptuals, metodològiques i ètiques al conjunt de l'aprenentatge.

6. ESTRATÈGIES METODOLÒGIQUES GENERALS

Organització dels processos d'ensenyament-aprenentatge a la matèria de Filosofia

L'objectiu és afavorir el desenvolupament del pensament crític, l'autonomia intel·lectual i la capacitat d'argumentació dels estudiants. La metodologia a l'aula de Filosofia combina estratègies actives, participatives i cooperatives amb espais de treball individual que permeten la personalització de l'aprenentatge i la seva autoregulació. Tot i la centralitat del treball actiu i cooperatiu. En especial, en les activitats d'expressió escrita i en la participació en el diàleg, l'activitat estarà orientada a la integració d'habilitats de pensament, escriptura i expressió filosòfica de forma individual.

Metodologies usades a la matèria de Filosofia

Classes magistrals. Tot i que el protagonisme recau en l'alumnat, les classes magistrals tenen un paper clau per estructurar, introduir i aprofundir en conceptes i doctrines filosòfiques complexes. Aquest mètode garanteix la transmissió ordenada dels continguts fonamentals i ofereix marcs teòrics per a la reflexió.

Debats filosòfics i cafès filosòfics. Són espais més informals i oberts, on es fomenta el diàleg lliure i crític sobre qüestions existencials o ètiques. La intenció, tant als debats, diàlegs i cafès filosòfics és que alumnes discuteixen sobre una pregunta o dilema, seguint unes regles de torn i uns criteris rigorosos d'argumentació. Aquesta metodologia potencia la capacitat d'argumentació, escolta activa, respecte i cooperació en la construcció del pensament.

Diàleg socràtic. Metodologia on el docent guia l'alumnat amb preguntes que condueixen a reflexionar, descobrir incoherències i avançar cap al coneixement. És un mètode transversal, usualment incorporat en les classes més expositives i en els espais de reflexió, on es fomenta la reflexió crítica..

Aula inversa. L'alumnat treballa materials, dins o fora de l'aula, en grups heterogenis o de forma individual, amb un acompanyament de la docent moderat. Es dedica un temps a classe per exposar la recerca realitzada a la resta de companys i establir una discussió, una aplicació pràctica o la resolució de dubtes. Aquesta metodologia exigeix un nivell de responsabilitat, afavoreix l'autonomia i genera una mirada horitzontal sobre els processos d'ensenyament-aprenentatge.

Anàlisi de textos filosòfics (individual i en grups heterogenis). L'anàlisi de textos filosòfics fomenta la comprensió lectora, l'autonomia i l'aprofundiment, permet contrastar interpretacions, cooperar en la comprensió i enriquir-se de la diversitat i afavoreix les habilitats de lectura crítica i comprensió conceptual.

Estudi i anàlisi de casos. S'analitzen situacions concretes, hipotètiques i reals, en grups heterogenis i/o de forma individual, amb eines prèviament integrades, com conceptes, categories i teories filosòfiques. Aquest mètode facilita la transferència del coneixement teòric a la realitat, fomenta la presa de decisions raonada i potencia el pensament crític.

7. MESURES D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT GENERALS

Els alumnes amb NE són atesos seguint les indicacions que es descriuen a les seves fitxes individuals d'atenció a la diversitat. Les estratègies més habituals que s'apliquen com a mesures d'atenció a la diversitat són:

Més temps per realitzar les proves.
Alternar proves escrites i orals.
Suport oral a les proves escrites: per part del professorat llegir en veu alta les instruccions específiques de cada prova i assegurar-se que s'entenen els enunciats.
En els exàmens escrits cal presentar les preguntes per escrit (no dictades).
No fer copiar els enunciats dels exercicis massa llargs.
Reduir-li activitats repetitives. Menys quantitat per focalitzar l'atenció i perquè tingui temps de repassar.
Assegurar-nos que ha comprès els enunciats abans de fer l'exercici.
Reforç positiu.
Recomanar la presa d'apunts esquemàtics i l'ús complementari d'apunts d'altres companys.
Presentar els continguts curriculars amb suports variats: visuals i/o auditius (esquemes, mapes conceptuals, PPT, documentals, pissarra digital...)
Presentació de treballs fets amb ajuda de l'ordinador
Donar més temps perquè pugui realitzar les tasques encomanades i les pugui revisar.
Disposar de materials de consulta que li facilitin el treball en aquells aprenentatges on té més dificultats.
Facilitar els esquemes plens o la teoria que ha d'estudiar.
Proposar-li material alternatiu per aprendre millor.
Especificar al butlletí de notes que s'ha realitzat una adaptació metodològica.
Evitar comentaris com: ha de millorar el seu nivell de lectura, cal que s'esforci a millorar la seva ortografia...
Mantenir rutines.
Ajudar-lo a ordenar i organitzar el seu espai de treball i els seus materials (agenda, carpeta...).
Establir contacte ocular. Proximitat de l'alumne i el professor.
Allunyar-lo de llocs on hi hagi estímuls distractors (intentar evitar finestres, companys moguts...).
Fer-li participar a l'aula.
Supervisió constant de totes les tasques que creiem importants
Donar les instruccions d'una en una.
Proporcionar-li petits descansos. Permetre-li pauses en les tasques llargues.
Fracccionar-li les feines llargues.
Especificar al butlletí de notes que s'ha realitzat una adaptació metodològica.
Evitar comentaris com: ha d'estar més atent a classe, cal que s'esforci a millorar la seva actitud o el seu comportament.

8. CRITERIS D'AVUACIÓ

Els criteris d'avaluació de cada competència són:

Competència 1.

- 1.1 Avaluar críticament discursos, orals i escrits, sobre qüestions i problemes filosòfics, demostrant una comprensió correcta de les estructures argumentatives.
- 1.2 Produir rigorosament arguments, aplicant normes lògiques, retòriques i argumentatives, i detectant i evitant maneres dogmàtiques, fal·lacies i esbiaixades per exposar les pròpies opinions i idees, tant oralment com per escrit.
- 1.3 Distingir entre els sabers que aporten certesa i aquells que no, a partir de la identificació de les seves característiques i l'anàlisi de les estructures argumentatives que els sostenen.

Competència 2.

- 2.1 Demostrar un coneixement pràctic dels procediments elementals de la recerca filosòfica mitjançant tasques com la identificació de fonts confiables, la cerca eficient i fiable d'informació i l'anàlisi, la interpretació i l'avaluació d'aquesta.
- 2.2 Desenvolupar tesis filosòfiques pròpies a partir del disseny, l'elaboració i la comunicació pública de creacions originals com treballs de recerca, dissertacions, comentaris de text i altres.

Competència 3

3.1 Intercanviar i avaluar críticament idees sobre qüestions filosòfiques a partir del diàleg filosòfic.

3.2 Argumentar rigorosament les pròpies idees en activitats de diàleg filosòfic.

3.3 Participar de manera oberta, compromesa i respectuosa en activitats de diàleg sobre qüestions i problemes filosòficament rellevants.

Competència 4

4.1 Distingir les principals preguntes de la filosofia i les diferents respostes filosòfiques mitjançant la indagació, l'anàlisi i la interpretació de textos filosòfics.

4.2 Valorar la radicalitat i la transcendència dels problemes filosòfics mitjançant el reconeixement i l'anàlisi de textos filosòfics i altres formes d'expressió cultural.

Competència 5

5.1 Desenvolupar una concepció complexa i no dogmàtica dels problemes i de les qüestions fonamentals i d'actualitat mitjançant l'anàlisi filosòfica d'aquests.

5.2 Desenvolupar una posició pròpia amb relació a problemes fonamentals i qüestions d'actualitat mitjançant l'argumentació i el diàleg filosòfics.

Competència 6

6.1 Analitzar críticament obres d'art i altres manifestacions estètiques a partir de les principals idees filosòfiques sobre art i creació.

6.2 Construir judicis propis sobre diferents expressions artístiques, tot aplicant conceptes filosòfics.

9. CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

Avaluació	L'avaluació serà igual durant tots els trimestres. Els exàmens parcials seran en dates de previ avís i inclouran un o dos temes. El contingut de l'examen parcial serà sempre aquell exposat durant les classes. El temari d'examen s'avisarà el dia que s'informi de la data de l'examen. Tindran una durada d'una hora. L'examen global inclourà tot el temari donat durant el trimestre. Tindrà una durada d'una hora i mitja. L'actitud es puntuarà en base al comportament diari, tenint en compte l'atenció, la participació i l'interès que l'alumne mostri a l'aula. La nota de l'actitud inclou l'entrega de tasques breus realitzada a l'aula. La docent mesurarà aquest ítem un cop a la setmana. Cal assenyalar amb "+/-" l'actitud de l'alumne/a a l'aula. La nota d'actitud sortirà de fer el càlcul: ((núm. de "+" – núm. de "-"))/(dies))*10. La còpia i ús de mòbils durant els exàmens estarà sancionat amb una qualificació d'un 0. Les errades ortogràfiques es penalitzaran amb un -0,1. Els alumnes i les alumnes amb dislèxia diagnosticada estan exempts d'aquesta norma. En aquests últims casos, se'ls hi descomptarà un 0,1 cada tres errates ortogràfiques. Per tal d'aprovar el curs és necessari que la nota de cadascun dels trimestres sigui igual o superior a 4 i que la suma de les notes dels tres trimestres sigui igual o superior a 15. L'estructura de l'avaluació està formada per cinc ítems amb diferent ponderació. Actitud – 10% Examen global – 40% Parcial (dissertació escrita) – 25% Parcial (comentari de text) – 15% Exposició oral d'un pensador i/o text filosòfic– 10%
------------------	---

10. CRITERIS DE RECUPERACIÓ

Al final de cada trimestre, i en el cas que la matèria no hagi estat superada, hi haurà la possibilitat de recuperar la matèria mitjançant les següents dues activitats:

1. Un treball de recuperació amb activitats sobre els continguts treballats durant el trimestre. El treball constarà de diversos exercicis que la docent consideri que l'alumnat no ha assolit de manera idònia i s'entregarà fet a mà i en paper.
2. Una prova escrita de recuperació. Els continguts d'aquesta prova seran anunciats a l'alumnat per la docent.

Per tal de considerar recuperada la matèria, cal obtenir una qualificació de 5 punts a partir dels següents càlculs:

1. El treball de recuperació pondera un 20% de la nota, sempre i quan la nota sigui superior a 6 punts.
2. La prova escrita pondera un 80% de la nota de recuperació, sempre i quan la nota sigui superior a 4 punts.

En el cas que la matèria quedi recuperada, la nota que obtindrà l'alumne o alumna serà de 5 punts.

La recuperació final al mes de juny consistirà únicament en un examen, en el qual l'alumne haurà de resoldre sèrie d'exercicis teòrics i pràctics en funció dels trimestres que hagi suspès, de manera que es tindrà l'opció de recuperar qualsevol dels tres trimestres. En el cas que la matèria quedi recuperada, la nota que obtindrà l'alumne o alumna serà de 5 punts en els trimestres recuperats.

A la convocatòria extraordinària, s'aplicaran els mateixos criteris amb l'única diferència que la nota que obtindrà l'alumne/a serà, exactament, la nota que hagi obtingut de fer la mitjana ponderada del treball i de la prova escrita.

En cap cas la recuperació d'un trimestre permetrà a l'alumnat obtenir més d'un 5. Això és, que la recuperació trimestral només dona la possibilitat d'aprovar la matèria amb un 5. En cas que l'alumnat hagi de realitzar la recuperació extraordinària, la nota que s'obtingui d'aquesta darrera avaluació podrà ser superior a 5, és a dir, si un/a alumne obté un 7, aquesta serà la seva nota final de la matèria.

Segons el calendari escolar, les recuperacions tindran cabuda en les dates següents:

Recuperació del 1r trimestre: mes de gener (després de les festes de Nadal) entre la segona i tercera setmana

Recuperació del 2n trimestre: mes d'abril (després de Setmana Santa).

Recuperació del 3r trimestre: mes de maig (abans de les PAU).

11. MATERIALS I RECURSOS

Llibre de text de l'editorial Baula com a recurs complementari.

Els recursos audiovisuals de caràcter didàctic adjunts al grup de classe creat al Teams.

Dossier d'apunts per ampliar informació. El contingut avaluable del dossier d'apunts elaborat per la docent serà explicat a classe.

